

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

МАТЕРІАЛИ

XI Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених

ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

ОДЕСА-2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

**кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної
діяльності**

М А Т Е Р І А Л И

XI Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених

ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

(Одеса, 20-21 квітня 2023 року)

Одеса -2023

УДК: 37+316.61

Освіта та соціалізація особистості. *XI Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених* (Одеса, 20-21 квітня 2023 р.) 103 с.

Рецензенти:

Бойко Анжела Іванівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософських і політичних наук Черкаського державного технологічного університету

Халапсис Олексій Владиславович - доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Дніпровського державного університету внутрішніх справ.

Збірник матеріалів Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Освіта та соціалізація особистості» вміщує матеріали, які досліджують освіту ХХІ століття, інновації та перспективи розвитку; стан та проблеми реформування системи української освіти; філософію освіти перед викликами сучасності; молодь в освітньому просторі: механізми соціалізації та самореалізації; соціальну адаптацію особистості в умовах суспільних трансформацій; ціннісні орієнтири та культурні практики особистості в українському суспільстві та розглядаються девіації та суспільні рухи у соціальному просторі сучасної України. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, здобувачів освіти.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Самопізнання допомагає змінити неефективні звички поведінки на ефективні та корисні. За допомогою самопізнання у нас з'являється можливість:

- вносити позитивні зміни у життя;
- створювати та підтримувати відносини;
- менше розчаровуватись у роботі;
- менше піддаватися спільній паніці та чужим емоційним реакціям;
- бути більш чуйними та виявляти співчуття до оточуючих.

Але, стаючи на шлях усвідомленого самопізнання, треба враховувати усі труднощі і небезпеки які можуть вас спіткати.

Список використаних джерел

1. Роджерс К. Взгляд на психотерапию. Становление человека. – М., 1994. – 480 с.
2. Левичева Е.Н. Существование человека в контексте философии Кьеркегора // АСПЕКТЫ: Сборник статей по философским проблемам истории и современности. М., 2002. – 145 с.
3. Хорни К. Самоанализ. Психология женщины. Новые пути в психоанализе. СПб., 2002. – 425 с.
4. Ференци Ш. Тело и подсознание. Снятие запретов с сексуальности. М., 2003.
5. Ранк О. Миф о рождении героя. М. Киев. – 1997. – 115 с.
6. Процес самопізнання, його структура і роль у становленні особистості / Л. Г. Терлецька // [Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки](#). – 2012. – Вип. 14. – С. 152 – 158. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apspp_2012_14_22

Либо Марія Володимирівна — студентка 4 курсу, спеціальності 034 Культурологія, соціально-гуманітарний факультет, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Науковий керівник - **Борінштейн Євген Русланович** - завідувач, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності ДЗ «Південноукраїнський національний університет імені К.Д. Ушинського»

ГЕНОЦИД ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНЕ ЯВИЩЕ

Геноцид є міжнародно визнаним злочином, коли дії вчиняються з наміром знищити, повністю або частково, національну, етнічну, расову чи релігійну групу. Геноцид є міжнародно визнаним злочином, коли дії вчиняються з наміром знищити, повністю або частково, національну, етнічну, расову чи релігійну групу. Дії які є актом геноциду поділяють на такі категорії: вбивства членів групи, заподіяння тяжких тілесних або психічних ушкоджень

членам групи, умисне створення для групи неможливих умов існування, розрахованих на її повне або часткове фізичне знищення.

Терміну «геноцид» не існував до 1944 року. Тоді польський єврейський юрист Рафаель Лемкін (1900-1959) ввів термін «геноцид» у книзі, яка документувала нацистську політику систематичного знищення національних та етнічних груп, включаючи масове вбивство європейських євреїв. Він утворив слово, поєднавши *geno* -, від грецького слова, що означає расу або плем'я, з *-cide* , від латинського слова, що означає вбивство. Зазначаючи, що цей термін позначає «стару практику в її сучасному розвитку», Лемкін визначив геноцид як «узгоджений план різних дій, спрямованих на знищення істотних основ життя національних груп, з метою знищення самих груп».

Хоча Лемкін вперше запропонував «геноцид» для того, щоб встановити його як юридичну категорію, очевидно, що він завжди розглядав його також як соціологічну та історичну категорію. На відміну від юридичного визначення геноциду, концепція геноциду як соціальної практики дозволяє історикам і соціологам прийняти ширший і більш гнучкий підхід до проблем причинності та відповідальності. Це також допомагає відрізнити геноцид від інших соціальних процесів масового знищення, які відбувалися в різні періоди історії, наприклад, високий рівень смертності серед певних верств населення внаслідок економічної політики або більш-менш навмисне знищення навколишнього середовища, що призвело до масової загибелі.

Тепер, незважаючи на очевидні відмінності між правом і соціальними науками, ми повинні зазначити, що саме організація, навчання, практика, легітимація та консенсус відрізняють геноцид як соціальну практику від інших більш спонтанних або менш навмисних актів вбивства та масового знищення. Крім того, оскільки соціальна практика складається зі спільних переконань, а також спільних дій, геноцидна соціальна практика може бути такою, що сприяє геноциду або спробі геноциду, включаючи символічні уявлення, що сприяють або виправдовують геноцид.

З цього визначення зрозуміло, що соціальні практики тривають і перебувають у стадії постійного розвитку. У багатьох випадках відповідність терміну «геноцид» ставилася під сумнів на тій підставі, що процес не зайшов настільки далеко, щоб говорити про повномасштабний геноцид. Але коли насправді починається геноцид? У який момент ми можемо вважати, що термін застосовано правильно? Прийняття концепції геноцидних соціальних практик дозволяє нам вирішити складне методологічне питання історії та соціальних наук, а саме питання періодизації. Крім того, оскільки соціальні практики є конструкціями, які відкриті для деконструкції, академічні дослідження повинні мати можливість зробити внесок у політику запобігання геноциду та протидії йому.

Маючи все це на увазі, можна визначити соціальну практику геноциду як технологію влади – спосіб управління людьми як групою – який має на меті зруйнувати соціальні відносини, засновані на автономії та співпраці, знищивши значну частину населення (значну з точки зору чисельності), і використовувати

терор знищення для встановлення нових моделей ідентичності та соціальних відносин серед тих, хто вижив. На відміну від того, що відбувається під час війни, зникнення жертв змушує тих, хто вижив, заперечувати власну ідентичність — ідентичність, створену в результаті синтезу буття та діяльності, — у той час як спосіб життя, який колись визначав певну форму ідентичності, пригнічується.

Щоб краще розібратися в тому, як геноцид як соціокультурне явище впливає на людей, розглянемо конкретні випадки геноциду. До прикладу, Голокост, який безсумнівно вважається одним з найгучніших і найтрагічніших подій в історії людства, був спонсорованим державою геноцидом, здійсненим нацистською Німеччиною в період Другої світової війни. Під час режиму Адольфа Гітлера приблизно шість мільйонів євреїв разом із мільйонами інших людей, включаючи ромів, німецьких, польських, українських та інших цивільних осіб і політичних дисидентів, були систематично переслідувані, жорстоко вбиті та піддані неймовірним звірствам за свою належність до єврейського народу.

Голокост розгортався через ретельно розроблений план, який передбачав масові депортації, примусову працю, гетто, концентраційні табори та табори смерті, такі як Бухенвальд, Треблінка та Собібор. Євреї та інші цільові групи були позбавлені основних прав людини, піддані дегуманізації та масовим розстрілам, газовим камерам та іншим методам знищення. Масштаб механізму смерті Голокосту був безпрецедентним, а його вплив на тих, хто вижив, їхніх сімей і наступних поколінь є незмірним.

Ще одним актом соціокультурного впливу є Геноцид вірмен — це систематичні масові вбивства та депортації вірменського населення Османською імперією під час Першої світової війни. Геноцид, який відбувався з 1915 по 1923 рік, призвів до загибелі приблизно 1,5 мільйонів осіб вірмени.

Під прикриттям Першої світової війни османський уряд розпочав серію депортацій, примусових маршів і масових вбивств вірменського населення. Вірмени зазнали масового насильства, включаючи масові вбивства, примусову працю, сексуальне насильство та примусовий голод. Звірства, вчинені проти вірмен, були свідомою спробою вигнання вірменського народу з його історичної батьківщини.

Геноцид вірмен широко визнаний вченими та багатьма країнами світу як геноцид. Він мав глибокий і тривалий вплив на вірменський народ, що призвело до вимушених переселень, втрати культурної спадщини та глобальної вірменської діаспори. Геноцид вірмен є не лише жахливою головою в історії вірменського народу, але й яскравим прикладом наслідків нестримної ненависті, нетерпимості та зловживання владою. Визнання та пам'ять про геноцид вірмен залишається важливим питанням у міжнародній політиці та дискусіях про права людини.

Наша країна також зазнала жахливого геноциду, який зазвичай називають Голодомором, він є трагічною сторінкою в історії України. Це відбувалося з

1932 по 1933 рік, коли радянський уряд під правлінням Йосипа Сталіна впроваджував навмисну політику, яка призвела до штучного голоду в Україні.

У цей період радянська влада вилучала в українських селян зерно та сільськогосподарську продукцію, встановлюючи жорсткі норми та суворі покарання за їх невиконання. Ця політика в поєднанні з примусовою колективізацією та іншими репресивними заходами призвела до гострої нестачі продовольства та масового голоду по всій Україні.

Голодомор був не просто природним голодом, це був свідомий акт геноциду, спрямований на придушення українського народу та його прагнень до незалежності. Мільйони українців загинули внаслідок голоду, а незліченні інші потерпали від недоїдання, хвороб і розпаду соціальних структур.

Голодомор мав тривалий вплив на Україну, не лише з точки зору величезних людських страждань, але й на демографічну, соціальну та культурну структуру країни. Підсумовуючи, можна стверджувати, що геноцид є жахливим свідченням людської жорстокості та руйнівних наслідків, які він має для суспільства. Як соціокультурне явище геноцид демонструє глибокий вплив цілеспрямованого насильства на окремих осіб, спільноти та колективну ідентичність групи. Розуміння геноциду як соціокультурного явища дає нам змогу досліджувати його причини, наслідки та складну взаємодію історичних, політичних і соціальних факторів, які сприяють його виникненню. Досліджуючи конкретні приклади, такі як Голокост, Голодомор та геноцид вірмен, ми стаємо свідками навмисного знищення життів та культурної спадщини конкретних національностей. Покарання за геноцид залишається складним завданням в наші дні. Ще важчим залишається завдання запобігання геноциду.

Список використаних джерел

1. «Автономія» Вірменії та Антанта. Док. періоду імперіалістичної війни / [Предисл. Аш. Іонісяна]. - Єреван, 1926.
2. Василенко В. Голодомор 1932–1933 років в Україні як злочин геноциду: правова оцінка. — К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2009. – 104 с.
3. Кнопп Г. Голокост. Невідомі сторінки історії: Пров. з ним. А. Дмитришина. - Харків: Книжковий Клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2007. - 336 с.
4. Лемкін Р. Радянський геноцид в Україні (стаття 28 мовами) / ред. Р. Сербин, упоряд. О.Стасюк. К.: Майстерня книги, 2009. 208 с.